

УДК 81'271

Марченко А. – ст. гр. 444

Горлівський державний педагогічний інститут іноземних мов

ПИТАННЯ ПЕРЕКЛАДУ ГРИ СЛІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ З АНГЛІЙСЬКОЇ

Науковий керівник: к. філол. наук, доц. Решетарова І.В.

Висвітлення явища гри слів відображено у працях багатьох науковців, зокрема Н.М. Демурової, Н.І. Галь, тощо. Значний місце гра слів і питання перекладу цього феномена посідають у працях В.С. Виноградова. Перекладацькі прийоми, які зазвичай використовують для перекладу гри слів такі: конкретизація, генералізація, антонімічний переклад, компенсація, смисловий розвиток, цілісне переосмислення.

Розглядаючи прийом конкретизації можна побачити заміну слова вихідної мови з більш широким значенням лексичною одиницею іншої мови з вузьким значенням, наприклад: *come, go, leave* – в англійській мові багато слів із загальним широким значенням, які при перекладі завжди в тому чи іншому ступені конкретизуються. В українській мові таке значення слів зустрічається не так часто. При перекладі використовуються слова з більш конкретним значенням. Наприклад, дієслово *come* перекладається по-різному залежно від контексту: *прибувати, приїжджати, приходити, підходити, прилітати*; дієслово *go* перекладається словами: *йти, ходити, плисти, літати, їхати, відправлятися, сходити, приходити*; дієслово *leave* – *їхати, залишати, йти, відлітати, вилітати*.

Особливу увагу варто звернути на слова, які мають широке значення, адже вони можуть вживатися в різних лексичних поєднаннях. Розглянемо слово *thing*, яке у різних контекстах утворює різні лексичні поєднання. Наприклад: *you poor old thing* – *бідолаха*; *it means a lot to her to have fresh, ditty young thing like Mary about the house* – мається на увазі *істота*.

Прийом генералізації прямо протилежний прийому конкретизації. Це заміна слова, що має більш вузьке значення, словом з більш широким значенням. Наприклад: дієслово *shoot* має значення 'вбивати з вогнепальної зброї'. Отже, при перекладі інколи потрібно зробити заміну, як у випадку перекладу фрази *убитого в цьому місці*. Адже дієслово *вбити* ширше за значенням, ніж *застрелити*. Аналогічний висновок робимо по аналізі перекладу фрази *the last ounce effort in their bodies*: українська мова пропонує варіант з *останніх сил*.

Науковці виділяють такі форми гри слів [О.Д. Пономарів, 2000]: горизонтальна гра – *tredite* – *церк. іст. християнин, який зраджує своїх одновірців*; вертикальна гра слів – *Love at first bite* – назва кінофільму про вампірів.

Питання перекладу гри слів є дуже складним і багатограним. Деякі дослідники навіть вважають, що гру слів перекласти неможливо. Така позиція відкриває чудові теоретичні перспективи щодо вивчення цього явища. З іншого боку, існує думка, що перекласти будь-яку гру слів допомагає полісемія. Наприклад, *betray* – зраджувати; ставати зрадником; учинити зраду; видавати; підводити; не справджувати надій; обманювати, спокушати [О.Д. Пономарів, 2000].